

1. ความสำคัญของปัญหา

แนวปะการังเป็นแหล่งทรัพยากรชายฝั่งทะเลที่มีความอุดมสมบูรณ์มากที่สุดแหล่งหนึ่งในบรรดา ระบบนิเวศชายฝั่งทั้งหลาย และถือว่าเป็นระบบนิเวศที่มีความสำคัญและมีคุณค่าสูงทั้งในด้านของระบบ นิเวศด้านสิ่งแวดล้อมและด้านเศรษฐกิจ โดยสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์จะใช้แนวปะการังเป็นแหล่งสืบพันธุ์ แหล่งวางไข่ แหล่งอนุบาลตัวอ่อน แหล่งหลบภัย และแหล่งหากิน ส่งผลให้แนวปะการังเป็นแหล่งที่มี ผลผลิตทางชีวภาพสูง เราจึงพบปลาเศรษฐกิจต่างๆ จำนวนมากได้จากแหล่งปะการัง และก่อให้เกิด ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจตามมา เช่น ผู้ประกอบการอาชีพประมงสามารถจับสัตว์น้ำ ทำรายได้ให้ตนเองได้ เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้แนวปะการังยังมีคุณค่าในแง่ของความสวยงามตามธรรมชาติ ทำให้เกิด กิจกรรมการท่องเที่ยวตามมา เช่น เป็นแหล่งดำน้ำดูปะการังและสิ่งมีชีวิตใต้ทะเล จากความสวยงามและ ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตต่างๆ ทำให้แนวปะการังกลายเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและดึงดูด นักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดรายได้จำนวนมากมหาศาล

จากการสำรวจของสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งทะเลและป่าชายเลน ในปี พ.ศ.2549 พบว่า พื้นที่แนวปะการังในประเทศไทยมีประมาณ 154.17 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็นทาง ฝั่งทะเลอันดามัน 81 ตารางกิโลเมตร และในฝั่งอ่าวไทยประมาณ 73 ตารางกิโลเมตร โดยอ่าวไทยฝั่ง ตะวันออกมีแนวปะการังกระจายตัวอยู่ตั้งแต่จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ประมาณ 25 ตาราง กิโลเมตร ส่วนทางอ่าวไทยฝั่งตะวันตกในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และปัตตานี มีพื้นที่ประมาณ 48 ตารางกิโลเมตร (สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตของประเทศ ไทยกับการใช้ทะเลไทยอย่างยั่งยืน, โครงการ, 2555)

แต่โดยธรรมชาติแล้วระบบนิเวศในแนวปะการังมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจากการ สำรวจทิศทางการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวมของแนวปะการังใน ช่วงปี 2549-2550 เมื่อเปรียบเทียบกับ ข้อมูลในปี 2538-2541 พบว่า แนวปะการังฝั่งทะเลอันดามันมีความเสียหายเพิ่มขึ้นร้อยละ 17 ส่วนแนว ปะการังฝั่งอ่าวไทย มีความเสียหายเพิ่มขึ้นร้อยละ 26 และเมื่อสำรวจพื้นที่แนวปะการังรวมทั้งประเทศ แล้ว พบว่า มีความเสียหายเพิ่มขึ้นร้อยละ 21 ดังแสดงในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 ทิศทางการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวมของแนวปะการัง (ช่วงปี 2549-2550) เปรียบเทียบกับข้อมูล ในช่วงปี 2538-2541 (ข้อมูลที่สำรวจได้ประมาณครึ่งหนึ่งของพื้นที่แนวปะการังทั่วประเทศ)

	ขนาดพื้นที่ ที่สำรวจทั้งหมด	พื้นที่ตัวอย่าง ต่อเนื่อง	สภาพคงที่	มีความเสียหาย เพิ่มขึ้น
ฝั่งทะเลอันดามัน	25,671 ไร่	64%	19%	17%
ฝั่งอ่าวไทย	21,011 ไร่	55%	19%	26%
รวมทั้งประเทศ	46,682 ไร่	60%	19%	21%

ที่มา : (วิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง ทะเลและป่าชายเลน, สถาบัน, 2555)

จากความเสียหายของแนวปะการังที่เกิดขึ้นจากสาเหตุหลายประการ ทั้งที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งเพื่อกิจกรรมต่างๆ การปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเล การจับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมือที่ทำลายแนวปะการังโดยเฉพาะอย่างยิ่งการระเบิดปลา หรือการใช้ยาเบื่อ การลักลอบเก็บปะการัง โดยเฉพาะการท่องเที่ยวในแนวปะการัง ซึ่งในปัจจุบันพบว่ามียักษ์นักท่องเที่ยวจำนวนมากเข้ามาประกอบกิจกรรมดำน้ำเพื่อชมปะการัง นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น การเกิดปลาดาวหนามระบาด การพัดทำลายจากพายุ การเกิดคลื่นสึนามิในปี 2547 การเกิดปะการังฟอกขาว เป็นต้น ถึงแม้ความเสียหายที่สำรวจพบในปัจจุบัน จะยังไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศแนวปะการัง แต่การอนุรักษ์และการฟื้นฟูแนวปะการังจึงยังคงเป็นมาตรการที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้แนวปะการังของประเทศไทยสามารถดำรงสภาพความสมบูรณ์อยู่ได้ ซึ่งหากขาดการบริหารจัดการที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นความเสียหายที่เกิดจากการรบกวนระบบนิเวศแนวปะการัง ควรได้รับการประเมินให้ชัดเจนทั้งมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ทางตรง และการใช้ประโยชน์ทางอ้อม เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำเอาผลการวิเคราะห์มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศแนวปะการังให้คงอยู่ต่อไป

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษามูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของพื้นที่ชายหาด โดยมีพื้นที่ที่ทำการศึกษาคือ ชายหาดเจ้าหลาว จังหวัดจันทบุรี ซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลที่สวยงามและมีความสำคัญที่สุดของจังหวัดจันทบุรี และยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีระบบนิเวศที่สำคัญทางทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบนิเวศปะการัง ซึ่งในปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวยังขาดการวางแผนที่เหมาะสม(ทศพงศ์ วิสุทธิเวช, 2555) ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศปะการัง จึงควรได้รับการศึกษาให้ชัดเจนเกี่ยวกับการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อให้ทราบถึงมูลค่าที่แท้จริงของการอนุรักษ์พื้นที่ชายหาดเจ้าหลาวให้คงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน

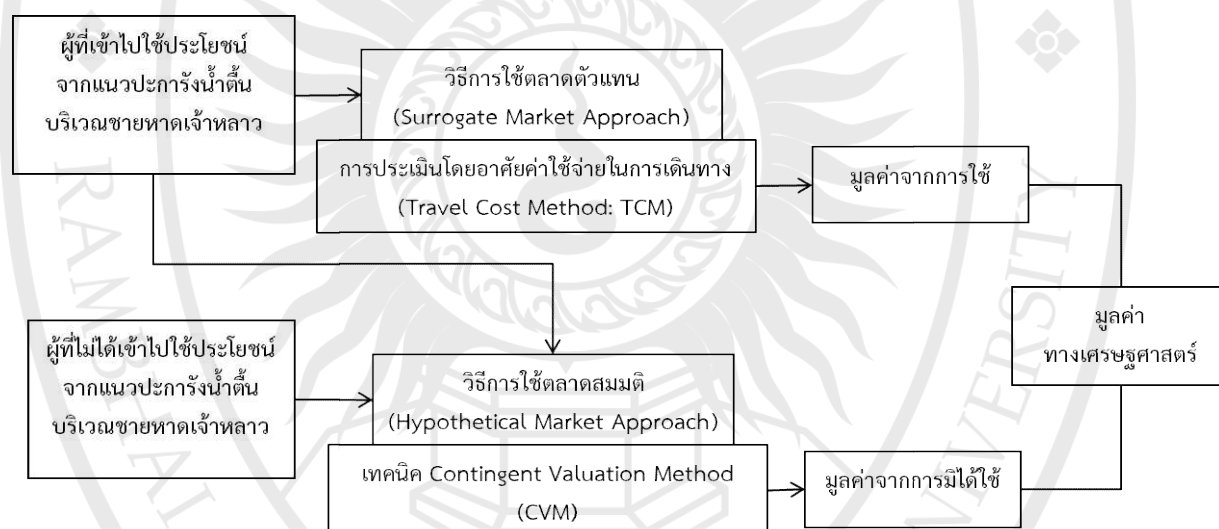
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของแนวปะการังน้ำตื้นบริเวณพื้นที่ชายหาดเจ้าหลาว จังหวัดจันทบุรี
2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายในการอนุรักษ์แนวปะการังน้ำตื้นบริเวณชายหาดเจ้าหลาว จังหวัดจันทบุรี ของกลุ่มที่เข้าไปใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว และกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

3. กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษามูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของแนวปะการังน้ำตื้นบริเวณชายหาดเจ้าหลาว จังหวัดจันทบุรี เพื่อให้ผู้เข้าไปใช้ประโยชน์ และผู้ไม่ได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากแนวปะการังน้ำตื้นบริเวณชายหาดเจ้าหลาว ได้ตระหนักในคุณค่าและมีส่วนร่วมในการดูแลแนวปะการัง โดยประเมินมูลค่าจากการใช้ (Use Value) ซึ่งในการศึกษานี้จะประเมินเฉพาะมูลค่าด้านนันทนาการจากการท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เข้าไปใช้ประโยชน์ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เข้าไปชมแนวปะการัง ซึ่งประเมินมูลค่าโดยใช้วิธีการใช้ตลาดตัวแทน (Surrogate Market Approach) โดยอาศัยค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (Travel Cost Method) ส่วนการประเมินมูลค่าจากการไม่ได้ใช้ (Non – Use Value) ได้แก่มูลค่าจากการคงอยู่ และมูลค่าเพื่อลูกหลานในอนาคต จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เข้าไปใช้และผู้ไม่ได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากแนวปะการังน้ำตื้นบริเวณชายหาดเจ้าหลาว ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณชายหาดเจ้าหลาว ทั้งในส่วนที่ไม่ได้เข้าไปชมแนวปะการัง ประเมินมูลค่าโดยใช้ตลาดสมมติ (Hypothetical Market Approach) จากเทคนิค Contingent Valuation Method (CVM) ดังแสดงในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

ในการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของแนวปะการังน้ำตื้น บริเวณชายหาดเจ้าหลาว จังหวัดจันทบุรี เป็นการศึกษาถึงมูลค่าด้านนันทนาการจากการท่องเที่ยว โดยศึกษาจากผู้เข้าไปใช้ประโยชน์ และผู้ไม่ได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากแนวปะการังน้ำตื้นบริเวณชายหาดเจ้าหลาว โดยผู้ที่เข้าไปใช้ประโยชน์ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวชมแนวปะการังบริเวณชายหาดเจ้าหลาว ส่วนผู้ไม่ได้เข้าไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณชายหาดเจ้าหลาวแต่ไม่ได้เข้าไปชมแนวปะการัง

5. วิธีการดำเนินการวิจัย

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้ที่เข้าไปใช้ประโยชน์จากแนวปะการัง และผู้ที่ไม่ได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากแนวปะการัง จำนวนทั้งสิ้น 411 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน โดยในส่วนที่ 1 เป็นส่วนของคำถามที่สอบถามถึงทัศนคติเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และแนวปะการัง ส่วนที่ 2 เป็นส่วนคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการท่องเที่ยว ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความเต็มใจที่จะจ่าย และในส่วนที่ 4 เป็นส่วนของคำถามที่สอบถามถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม

- การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเป็นการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงาน และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแนวปะการัง และการจัดการทรัพยากรแนวปะการัง

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

- การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

เป็นการประมวลข้อมูลทุติยภูมิที่รวบรวมได้จากหน่วยงาน และเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการอธิบายความสำคัญของแนวปะการังน้ำตื้นบริเวณชายหาดเจ้าหลาว จังหวัดจันทบุรี

- การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

นำข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากแบบสอบถามมาประเมินมูลค่าจากการใช้ (Use Value) จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เข้าไปใช้ประโยชน์ โดยประเมินมูลค่าจากวิธีการใช้ตลาดตัวแทน (Surrogate Market Approach) โดยอาศัยค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (Travel Cost Method) และประเมินมูลค่าจากการไม่ได้ใช้ (Non – Use Value) ได้แก่มูลค่าจากการคงอยู่ และมูลค่าเพื่อลูกหลานในอนาคต จากการสัมภาษณ์ผู้ที่ไม่ได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากแนวปะการังน้ำตื้นบริเวณชายหาดเจ้าหลาว ซึ่งประเมินค่าโดยใช้ตลาดสมมติ (Hypothetical Market Approach) จากเทคนิค Contingent Valuation Method (CVM)

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของแนวปะการังน้ำตื้นบริเวณพื้นที่ชายหาดเจ้าหลาว ซึ่งทำให้ทราบถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในรูปตัวเงิน
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อค่าความเต็มใจที่จะจ่าย เพื่ออนุรักษ์แนวปะการังน้ำตื้นบริเวณชายหาดเจ้าหลาว
3. การศึกษาที่มีการสัมภาษณ์ ทำให้ผู้สัมภาษณ์มีโอกาสชี้แจงถึงประโยชน์และสถานการณ์ของแนวปะการังน้ำตื้นบริเวณชายหาดเจ้าหลาว ทำให้ประชาชนเห็นคุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญของแนวปะการัง เกิดความหวงแหน และร่วมกันอนุรักษ์แนวปะการังให้มีความสมบูรณ์อย่างยั่งยืนต่อไป